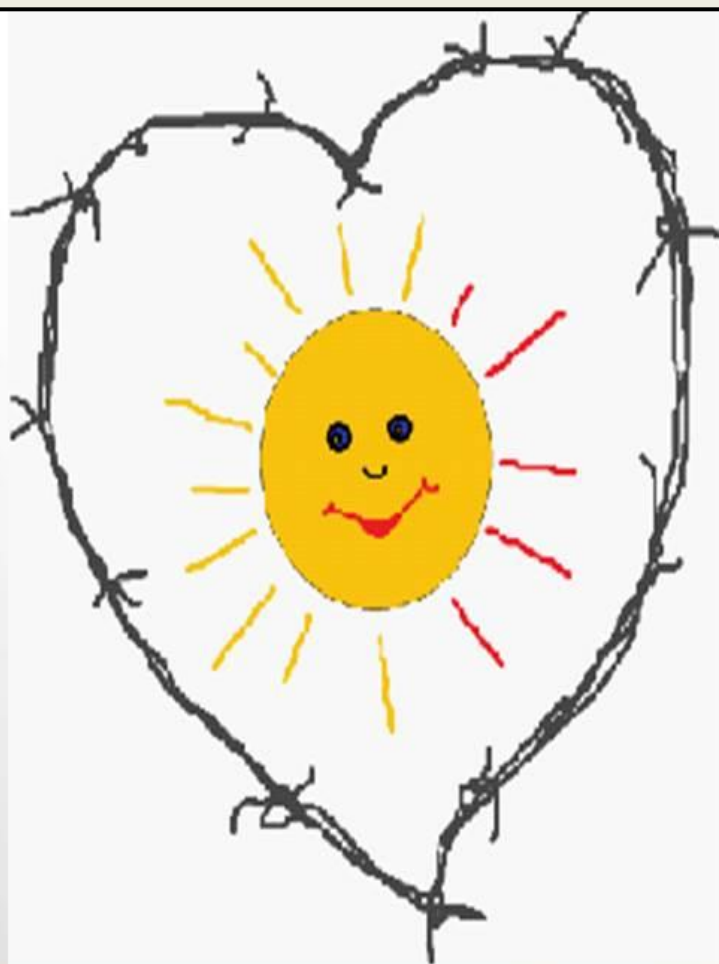

15 ГОДИНИ

КОМПЛЕКС ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА
ШУМЕН

2005-2020

15 ГОДИНИ КОМПЛЕКС ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА

ДЕЦА И СЕМЕЙСТВА В ШУМЕН

ЮБИЛЕЕН ДОКЛАД

Петнадесет години следваме мисията си да бъдем полезни на хората, които се нуждаят от подкрепа за да се справят с житейски трудности, да сме до тях, с тях, търсейки достатъчно добри отговори за добруване на децата и техните семейства, основани на техните права, на принципите на равенство, солидарност и социална справедливост .

Петнадесет години следваме и мисията за професионализиране социалната работа с деца и семейства, за развитие на познанията, които да са ни опора на уменията в работата, за издигане на статута на социалния работник, на помагачия специалист.

Нашите приоритети през последните години:

- ✓ *Превенция на раздялата на децата и техните семейства*
- ✓ *Гъвкавост и отвореност на услугите към нуждите на потребителите, в зависимост от индивидуалната им оценка, стимулиране участието на хората при подобряване качеството на услугите в КСУДС*
- ✓ *Гарантиране достъпа до услугите на комплекса и посредством мобилност и интегриран подход*
- ✓ *Постигане на промяна в живота на хората, дошли при нас, чрез осмисляне и разбиране на природата на трудностите, откриване и мобилизиране на своите възможности за справяне, откриване на смисъла и значението на това, което правим заедно с клиента за самия клиент*
- ✓ *Задълбочаване на концептуализирането на работата, осмислянето и връзката между теория и практика, мястото на специалиста, избора на подход и техника за работа по конкретния случай.*

Писмо до нас от една майка

„От много време получавам компетентна, професионална и приятелска помощ, във връзка с проблемите на сина ми, който вече е в пубертета. Като самотен родител, времето на порастването на момчето ми за мен се оказа много труден период, за него също. Някъде там се объркаха нещата и близките ни отношения се превърнаха в малки войни.

Само заради факта, че имаше начин да ползвам услугите на прекрасните служители от „Закрила на детето“ и Комплекса за социални услуги за деца и семейства -Шумен, успявам да се справям и да продължавам напред.

Аз и синът ми ползваме услугите на тези изключително добри хора от много време и благодарение на това успяваме, дори в най-трудните моменти да намерим отново пътя един към друг.

Благодарение на техните отлични компетенции, имаме щастието да получаваме подкрепа постоянно. Посредници между нас двамата, тези хора са посредници и подкрепа и в преговорите с училището на сина ми. Ще са тези, които винаги са насреща за съвет, за подкрепа, за посредничество с училищните власти и учителите. Ще са тези, които винаги намират точните думи и посоки, съвети, които родителите може и да знаем, но винаги имаме нужда някой да напомни в точния момент.

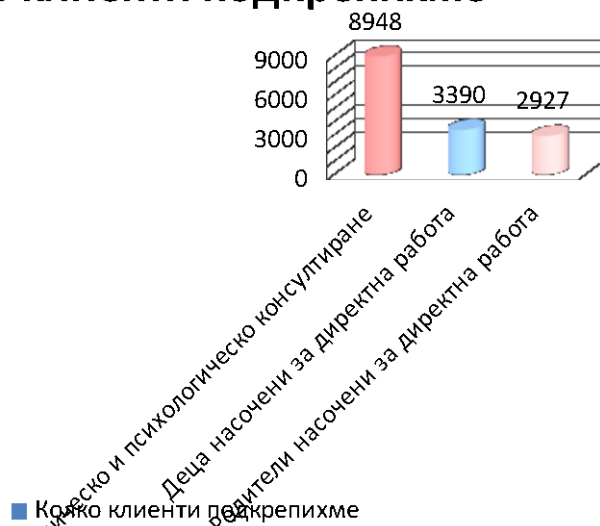
Поднасям голямото си уважение към труда на хората, които толкова време приемат и подкрепят сина ми в Дневния център, който той посещава от есента. Благодаря за всичко, на което ме научиха, показаха и ме подкрепяха в моето родителство на тийнейджър.

Не мога да предам колко спокойствие носи за един родител факта, че служителите в това звено подкрепят и детето и родителя, без да съдят. С разбиране и уважение. За своите безкрайни грижи към нас и децата ни, те не получават полагащото им се добро възнаграждение, но въпреки това са много всеотдайни и винаги са насреща.

Сигурна съм, че много родители имат нужда от тяхната подкрепа, дори когато нещата изглеждат наред. Бих била много благодарна, ако има начин синът ми да продължи да посещава Дневния център и да получава подкрепата на социалните работници, в спокойна и конструктивна среда.

Благодаря на всички за тяхната всеотдайна работа, за силата им, за подкрепата им и затова, че никога не забравят да ни напомнят, че „Ще се справим заедно!“ Бъдете здрави!“

Колко клиенти подкрепихме

Диаграма 1

Зад количествените показатели, отразени в диаграмата стои човешката съпричастност на екипа в подкрепата на хилядите деца и родители. Обобщените цифри съдържат както индивидуалната работа по случаите, насочени от Отделите за закрила на детето така и броя на родителите, които сами търсеха подкрепа от юридическо консултиране, програмите за до-родителстване и превенция на насилието, тренинги, кампании и пр.

Вижда се от таблицата, че през първите пет години сме подкрепяли средно годишно 450 клиенти, през вторите пет години 1600 и през третия пет годишен период по 1150 клиенти.

Цифрите показват също промяната в съотношението между деца и родители, които ползват нашите услуги, което е израз на философията ни, че няма по-добра подкрепа за едно дете от тази на неговите родители, които да успеят да се погрижат по-добре за него.

2006 година	· Работа по случаи деца - 155
	· Работа по случаи родители - 80
	· Самозаявени клиенти - 50
	Общо : 285
2007 година	· Работа по случаи деца - 180
	· Работа по случаи родители - 90
	· Самозаявени клиенти - 60
	Общо : 330
2008 година	· Работа по случаи деца - 208
	· Работа по случаи родители - 103
	· Самозаявени клиенти - 70
	Общо : 381
2009 година	· Работа по случаи деца - 240
	· Работа по случаи родители - 115
	· Самозаявени клиенти - 297
	Общо : 652
2010 година	· Работа по случаи деца - 177
	· Работа по случаи родители - 122
	· Самозаявени клиенти - 352
	Общо : 651
2011 година	· Работа по случаи деца - 207
	· Работа по случаи родители -431
	· Самозаявени клиенти - 387
	Общо : 1025
2012 година	· Работа по случаи деца - 253
	· Работа по случаи родители - 321
	· Самозаявени клиенти - 678

2014 година	· Работа по случаи деца - 319
	· Работа по случаи родители - 272
	· Самозаявени клиенти - 1725
	Общо : 2316
2015 година	· Работа по случаи деца - 308
	· Работа по случаи родители - 290
	· Самозаявени клиенти - 1128
	Общо : 1726
2016 година	· Работа по случаи деца - 287
	· Работа по случаи родители - 229
	· Самозаявени клиенти - 1490
	Общо : 2006
2017 година	· Работа по случаи деца - 249
	· Работа по случаи родители - 169
	· Самозаявени клиенти - 611
	Общо : 1029
2018 година	· Работа по случаи деца - 215
	· Работа по случаи родители - 165
	· Самозаявени клиенти – 671
	Общо : 1051
2019 година	· Работа по случаи деца - 157
	· Работа по случаи родители - 137
	· Самозаявени клиенти -354
	Общо : 648
2020 година До месец август	· Работа по случаи деца- 73
	· Работа по случаи –родители-65
	· Самозаявени клиенти- 85

	Общо : 1252
2013 година	· Работа по случаи деца - 362
	· Работа по случаи родители - 338
	· Самозаявени клиенти - 990
	Общо : 1690

	Общо : 223

В цифрите посочени в таблицата са включени и всички потребители, които подкрепихме в услугите-иновативни за цялата страна и своеобразно **предизвикателство** в работата ни.

Данните са взети от месечните технически отчети към Община Шумен

Груповите ни програми:

- „Училище за бременни“ - проведени 66 групи, подкрепени над 700 бъдещи майки;
- „Позитивно родителство“ - в помощ на родители на подрастващи деца, базиран на подхода „Резилианс“ - развитие на уменията за общуване, доверие и приемане на детето;
- Работилничка за родители и др. През последните години техният брой е над 200/.
- „Възпитание без шамар - Как с любов и уважение да наложим на детето си граници. В обученията се включиха 350 педагози от ЦДГ Шумен и родители на деца до 6 годишна възраст.
- 15 са родителите, които участват в Група за самопомощ на осиновени и осиновители, а 338 са тези, които са преминали през Програмата за обучение на кандидат осиновители.

В услугата Звено „Майка и бебе“

119 бременни жени и майки, и 107 деца получиха подкрепа с цел превенция на изоставянето, над половината от които подкрепяхме, и като жени жертви на насилие;

До 2015 година активна беше **услугата "Център спешен прием"**, където осигурихме 24 часова подкрепа за 350 деца и 45 майки. За много от децата

предотвратихме настаняване в институция и се работи за преодоляване на симптомите на насилие;

В първите години от старта на услугата **Център за работа с деца на улицата** обхванахме всички просеци и скитащи деца от Шумен. Спомогнахме да се овладее риска за тези деца и се изправихме пред предизвикателството да отворим възможност за интензивна подкрепа на деца във висока степен на риск. Центърът превърнахме в едно своеобразно „семеино пространство за децата“. Цялостната организация на дейностите в ЦРДУ сега преминават с активното включване на децата във всички процеси. Планираме месечни дейности със Съвет на децата и Съвет на родителите/ Общо през годините 153 деца/.

Ваканционната програма за деца се утвърди и превърна в търсена от родители на деца, които без да заплащат получаваха спокойствие и сигурност за децата. В ателиета децата усвояват социални умения, получават образователна подкрепа, имат образователни и спортни дейности и се учат на толерантност. /Всяка година средно по 20 деца обхващаме/.

Обратната връзка от родителите:

УДОВЛЕТВОРЕНОСТ ОТ РЕАЛИЗИРАНАТА ОНЛАЙН ПОДКРЕПА И ПОСЛЕДВАЛАТА Я ВАКАЦИОННА ПРОГРАМА, ТАЗИ ГОДИНА

„Дискусиите в месинджър и фейсбук бяха много добри.“
„Моите мотиви да дам най-високата оценка са, че децата имаха много разнообразни занимания и екскурзии за разглеждане на културни паметници от нашата история.“
„Детето ми е по-организирано и отговорно.“
„Екипът на ЦРДУ е незаменим приятел на родители и деца“
„Много съм доволна от работата на всички от Комплекса.“
„Да събирате деца и родители заедно, по различни теми.“
„Екипът е в голяма помощ за родителите, които нямат възможност да гледат децата си и ходят на работа. Екипът предразполага децата да се учат и да играят заедно.“
„Бях доволна и спокойна, че децата ми са удовлетворени и (се чувстват) сигурни когато ходят в Комплекса.“
„Имаше различни игри, които помагаха в учебния процес.“
„Защото съм много доволен от грижата за децата.“
„Промяната към по-добро“
„Бъдете себе си и все така всеотдайни към работата си с деца“
„Бих искала, (децата) пак да посещават Комплекса. Знам, че там са при най-добрите специалисти, подкрепящи напълно нуждаещите се от помощ.“

През годините усъвършенствахме процеса за анализ на обратните връзки от децата, родителите и от партньорите. Тяхната оценка показва връзката с целите на подкрепата ни. Те са нашия критерий за добре свършена работа и посока за развитие.

Какво най –често ни казват родителите:

„Помогнахте ми да преодоля болката от случващото се“;

„ Научих се да си гледам детето, да се грижа за нея, да и обръщам внимание, да и говоря, да си играя с нея, да я храня, къпя и др. Научих се да съм по-уверена и самостоятелна;

„Удовлетворен съм от придружаването и застъпничеството пред институциите“;
Детето ми не бе само в къщи и имаше сигурност. Включи се в летните програми“; *“ Помогнаха на детето ми да е по-смел и уверен в себе си“;*

„Докато бях на работа децата ми бяха в защитена среда“; *„Върнаха ми детето. Получих голяма подкрепа за детето и Съда. Сега съм по-спокоен“;*

„Дойдох със страх да не ми отнемат детето, а сега се чувствам спокойна и уверена като родител“

- „Детето ми няма агресивно отреагиране, което ми носи позитивни преживявания“;

- „Афективните кризи при детето ми намаляха по брой и сила“;

„Синът ми е по-самостоятелен и по- въздържан“

- „Детето ми стана по-спокойно и повече споделя с баща си. Прекарват повече време заедно“;

- „Детето ми стана с по-голямо самочувствие и уверена в себе си“;

- „Ползата е за детето ми, не прави такива грешки, които е правил до сега“;

- „Наблюдавам промяна в начина му на общуване в училище с връстници и с учители“;

„В резултат на работата с психолога, детето ми е по-спокойно и с балансирано емоционално състояние“;

В края на груповия процес, родителите споделят:

„Сега разбирам последствията за детето от шамара и моята първична реакция. Започнах да се вслушвам повече в детето и в себе си“;

„Разширих разбирането си за начини за справяне с определени ситуации на напрежение. Приложените методи от обучението дават изключителен резултат във възпитанието на детето“;

„Научих много – какво да използвам вместо шамари. Дано в бъдеще има такива сесии. Те са много поучителни“;

„Шамарите няма да постигнат нищо, само ще влошат положението. Научих, че трябва да овладяваме емоциите си, защото те определят постъпките. В

отношенията с детето си използвах „формата на обръщението „аз“ и имаше ефект.

Какво казват децата:

„Помогнаха ми да порасна;

„Помогнаха ми да осъзная грешките си“;

„Подкрепиха ме в новото училище“;

„В Комплекса намерих сигурно място“;

„Имах възможността да споделям“;

Върнах си усмивката и започнах да гледам на проблемите по-позитивно“;

„Започнах да посещавам редовно училище“;

„Чувствам се по-уверен в себе си“; „Спрях да се страхувам“; „Това, че съм осиновена вече не е проблем;

“Станах по-уверена и спокойна.;

“Научих много неща за отношенията между хората.“ ;

„Чувствах се разбран“;

„Имам подобрение в поведението“;

ВОДЕЩИ ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ, ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ, КОИТО ПИЛОТИРАХМЕ, РАЗВИХМЕ И ИМАТ УСТОЙЧИВОСТ

- Приложихме европейския опит и се включихме в пилотен модел за интензивна подкрепа за деца и юноши във висок риск. Развихме модел на **интензивна социално-педагогическа подкрепа, който се базира на мултиинституционален и мултидисциплинарен подход и взаимодействие между всички институции за децата във висок риск и с противообществени прояви.** Този иновативен подход беше централна тема на Четвъртата международна конференция „Деца и правосъдие – иновативни подходи и практики“, която Институтът за социални дейности и практики организира през май 2015 г., в Шумен.

➤ Приемната грижа като споделено родителство

Приемната грижа, като част от услугите предоставяни от Комплекс за социални услуги за деца и семейства /КСУДС/, даде своето начало през 2006 година, когато бе

утвърдено първото приемно семейство, тогава доброволно. Иновативно за Страната бе и първото настаняване на новородено бебе в приемно семейство в Шумен, през месец март 2010 година. Така през годините Приемната грижа в Шумен, основана на развитите практики на ИСДП / КСУДС – Шумен, бе утвърдена като добре работещ регионален модел, основан на развито партньорство между държавни, общински институции и лицензирани доставчици по приемна грижа.

ИСДП чрез КСУДС допринесе за професионализирането на приемната грижа чрез разработване на въвеждане на съвременния подход, базиран на компетенции при разработването на стандарти за обучение и чрез разработване на базирана на тях обучителна програма.

С развитието на приемната грижа в Област Шумен и статистиката при изоставянето на новородени бебета в ДМСГД се изведе необходимост от активна работа за насърчаване на повече хора да станат приемни родители на новородени бебета и малки деца, и деца с увреждания. Доставчикът на социалните услуги – Сдружение ИСДП, чрез Комплекса за социални услуги и екипа по приемна грижа постави дейностите по превенция на изоставянето на новородените бебета в ДМСГД като приоритет в своята работа от 2009 година.

В продължение на 10 години ИСДП обучава и специализира екипите по всички дейности на услугата – информационни кампании, специализирани обучения, оценка на кандидат-приемни семейства и подкрепа на приемните семейства в грижите за настанените деца. Като стъпи на развитите услуги, натрупания опит, експертизата на Организацията и компетенции на екипа, УНИЦЕФ гласува доверие и покани като партньор ИСДП по Проект "Изграждане на Областен модел на приемна грижа", а през 2010 година Проект "Семейство за всяко дете". На практика, в партньорство с УНИЦЕФ България, държавни и местни партньори, спомогнахме всяко дете от ДМСГД в гр. Шумен да получи семейна подкрепа. Над 1/3 от децата бяха върнати в своите семейства, а повече от 120 семейства в риск да изоставят децата си, бяха подкрепени още от момента на раждане. **Ключови подходи за успеха ни бяха:**

- междуинституционално сътрудничество по превенция на изоставянето на новородени бебета и настанени деца в институция;
- ефективния процес на подкрепа и професионализиране на приемните семейства, индивидуално, групово и чрез супервизия.

За периода **2009 – септември 2020 година обучихме** над - 250 кандидати за приемни семейства; подкрепяхме ежемесечно над 120 утвърдени приемни семейства, в които имаше над 200 настанени деца; от месец февруари, 2011 над 120 новородени бебета са а поверени на грижите на приемни родители, с подкрепата на екипа КСУДС – Шумен; развихме капацитета на 25 приемни семейства, които се грижат за новородени бебета; специализирахме 20 приемни семейства в грижите за деца с увреждания.

Община Шумен високо оцени приноса и професионализма на Организацията и от 2018 година провеждаме супервизия и обучение на приемните семейства към Областния екип по приемна грижа – Шумен по Проект „Приеми ме 1“ и „Приеми ме 2“

➤ **Чрез програми, тренинги и обучения подкрепихме педагогическите общности, деца и родители в дейности по превенция на насилието в училище**

- Въвлякохме децата като партньори, като участващи в решението на проблема като ги включихме в интерактивна Програма „Възпитание без шамар“ в три общообразователни училища от Шумен.
- Тренинговите програми за превенция на агресията се утвърдиха като добра практика в училищата в Шумен. През изминалите години, в тях се включиха над 5 000 деца, като дейностите се поместваха в рамките на учебните занимания, предвидени за часа на класния.
- От 2008 до юли 2011 г. обучихме над 150 учители, от Общообразователни училища и детски градини в Шумен, как да прилагат подхода „Резилианс“ в своята практика. В случаите на насилие, подходът стъпва на силните страни на

детето. В рамките на проекта, през 2010 год. ИСДП финансира проекти на стойност 15 хиляди лв. на две училища от гр. Шумен.

■ „Детски правозащитен клуб“ на деца от СУ "Сава Доброплодни", постави началото на една нова форма за детско участие, развит през 2018г. от специалисти от КСУДС Шумен.

➤ Като продължение на дългогодишната ни съвместна подкрепа на деца, родители и педагози, подкрепихме СУ "Сава Доброплодни" през проект „Учители и родители заедно могат да спрат агресията в училище“. Целта бе училището да стане сигурно място за децата и заложихме на цялостен подход при превенция на агресията и насилието между деца. Разработихме дейности за децата, за родителите и за педагогическия персонал. Стартирахме интервизионна група с участието на педагози, финансирахме Проект на децата на стойност 4 000 лв. и организирахме защитено пространство за подкрепа и споделяне между родителите. През следващите години, имаме желание да развием по-ефективно родителската общност, която изградихме.

➤ **По Проект „Резилианс без граници“** /фондация ОУК / от 2008 до юли 2011 г., обучихме учители и педагози от детски и учебни заведения в Шумен, за ползване на подхода **„Резилианс“** при работа със случай на насилие над деца. В рамките на проекта, през 2010 год. Сдружение ИСДП финансира проекти на стойност 15 хиляди лв. на СУ „Сава Доброплодни“ и СУ „Панайот Волов“.

■ През 2017 година, три училища в Шумен - СУ "Панайот Волов", СУ "Сава Доброплодни" и ОУ „Д-р П. Берон“ - обучихме и подкрепихме при разработване на „Политика за вътрешна закрила и превенция на агресия и насилие в образователните институции“.

■ От септември 2018 година до август 2020 година, с подкрепата на Община Шумен стартираха дейностите по Проект - "Ключ към бъдещето", финансиран от ОПРЧР. С успешното партньорство на екипа на КСУ-Детелина, всички деца от трите ЦНСТ и Кризисния център, бяха включени в групови програми, които имаха за цел да подпомогнат децата в осмисляне на собствената житейска история, развиване на различни умения, подкрепа за социално включване,

образователна подкрепа, умения за общуване, себепредставяне и др. Програмите се провеждаха от специалисти - психолози и социални работници от екипа на КСУДС.

➤ **Щадящи процедури и дейности за деца и родителите, жертви и свидетели на насилие**

През 2008 година в Шумен, се постави началото на първото партньорство между магистрати и социални работници, за страната. Стартираха се първите обучения на съдии, прокурори, полицаи, социални работници и психолози. В Шумен ИСДП пилотира опита на Полша по Проект “Чуй детето” и през 2009 година, в базата на Комплекса, се разкри втората за страната **специализирана стая за изслушване на деца – “Синя стая”**, предназначена за жертви на насилие и/или свидетели на тежки престъпления. За ползването на стаята се подписаха Споразумения от ръководителите на всички институции, участващи в Наказателното производство.

През специализирано обучение премина екип, който започна да провежда щадящи за децата изслушвания, да ги придружава и да се застъпва пред правозащитните институции.

Стъпвайки на натрупания опит, през 2016 година в базата на КСУДС се разкри **Детски център за правата на децата „Зона заКрила”** - иновативна интегрирана услуга в подкрепа на деца – жертви или свидетели на насилие и техните семейства. ИСДП управлява центъра с финансовата подкрепа на Уницеф и към момента. Включва интердисциплинарен и междуинституционален екип, който да осигури подкрепа тип „Всичко под един покрив”. В подкрепата на пострадалото дете и неговите родители са ангажирани социални работници, психолози, юристи и терапевти, които координирано оценяват и интервенират в няколко посоки - сигурност, правни процедури, възстановяване и при необходимост придружаване за медицинска намеса.

За 5 години, откакто е стартирала услугата са подкрепени общо 390 клиенти, от които 265 деца и 125 родители. Извършени са 95 щадящи изслушвания в Синя стая и 20 изслушвания на територията на други населени места по линия на Мобилния екип за изслушване на деца, който вече е разпознаваем в много региони – Сливен, Варна, Добрич, Генерал Тошево и Троян. Щадящи правни процедури се предлагат не само по

наказателни производства, но и при наличие на тежки граждански дела, включително и по Закона за защита от домашно насилие. През 2019 година се създаде и група за взаимопомощ на родители – жертва на домашно насилие – бивши и настоящи клиенти на Центъра.

ЕКИПЪТ - КЛЮЧОВ ГАРАНТ ЗА КАЧЕСТВО В РАБОТАТА

През годините, грижата за професионалното развитие на специалистите, работещи в Комплекса, е бил един от основните ни приоритети.

Инвестирахме в професионализиране и развитие на компетенциите на служителите като разработихме „**Системата за кариерно развитие на екипа в три професионални степени - специалист, експерт и консултант**“. Преминаването от една в друга степен е обвързано с включването в обучения и усвояване на знания и компетенции, необходими за съответната степен. Друг критерий е качеството на работата с потребителите на услуги, както и проявената ангажираност към развитието на предоставяните в КСУДС услуги. В екипа ни днес има седем души с професионална степен *консултант*, петима с *експерт* и 11, със степен *специалист*. Консултантите и експертите са основният ни ресурс при развитието на компетенциите и подготовката на новите специалисти.

Всеки специалист средно годишно участва между 40-80 часа в обучения. През последните години акцент е поставян на обученията свързани с подходи и техники за работа с травмирани деца, възстановително правосъдие и работа с деца жертви, както и деца участващи в правни процедури и в конфликт със закона. Част от обученията са с международно участие, като специалистите имат възможност да обогатяват знанията си не само с конкретни умения, но и с информация за практиките в различните страни по отношение подкрепата на уязвими групи хора. Голяма част от експертите работещи в Комплекса, имаха възможност да се включат в **международни**

конференции и супервизии чрез проекти, които реализира ИСДП в страната и на територията на Община Шумен.

Всеки специалист получава ежесмесечно индивидуални и групови супервизии, предоставяни от местни и международни обучители и супервизори.

Посредством **разработения Механизъм за вътрешно управление на качеството**, ежесмесечно управляваме натовареност от минимум 50% директна работа с клиенти, водене на групова и мобилна работа с клиенти.

Всеки специалист отделя най-малко 20 часа за повишаване на своята теоретична подготовка чрез четене на текстове, статии, изследвания заложенi в **Методическата учебна година, която в основата си е програма за професионално развитие на специалистите**. Срещите от методическата учебна година се провеждат всяка седмица с продължителност от четири работни часа, като за тях се подготвят и ангажират с процеса на водене консултанти и експерти. Темите се планират предварително, а формите за провеждане са иновативни и динамични, съобразно целите: интервизионни групи, рефлексивни, четене на текст, дискусия на филм, представяне на случай, демонстрация на различни методи и техники и др. Чрез съвременните форми на онлайн комуникация и различните платформи, станаха възможни и дистанционните супервизии и методическа подкрепа с експертите на ИСДП в онлайн среда.

Според оценката на потребители и институции, комплексът предоставя услуги на високо професионално ниво и постепенно се превърна в център – **лаборатория за създаване на успешни нови модели и практики**. Комплексът в Шумен е учебна база за студентите по социални дейности и социална педагогика от ШУ „Епископ константин Преславски“ и за медицинските сестри, които се обучават във Филиал Шумен към Медицински университет-Варна. Даваме възможност на студентите да се включат в директната работа с клиентите, да се запознаят с методиките и принципите в работата, да влязат в екипни и мултидисциплинарни срещи, в групови супервизии и теренна работа.

Трудно е в няколко страници да опишем всички момент от нашата работа, емоционалния смисъл на социалната работа – малките стъпки към доверието, връщането в училище... промените в човешките съдби, заради оказана подкрепа от приемна грижа, звено Майка и бебе, арт ателиета, групови програми, индивидуална работа.

През всичките години чертаем определена посока на развитие на услугите в Комплекса. Организацията реализира проекти, като възможност за проучване на международни практики и разработване на модели, които след това пилотират в услугите.

Не бихме могли да реализираме всичко това, без доброто междуинституционално взаимодействие, доверието и подкрепата на Община Шумен и всички институции, с които се обединихме около благосъстоянието на децата:

Регионална Дирекция „Социално подпомагане“, Дирекция „Социално подпомагане“, Отдел „Закрила на детето“, Областна Дирекция „МВР“, Районен и Окръжен съд Шумен, Окръжна и районна Прокуратура-Шумен, Шуменски Университет „Епископ Константин Преславски“, БЧК Шумен, РБ „Стилиян Чилингиров“ Шумен, Общообразователните училища и Детски заведения от Шумен, Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни-Община Шумен, РИО, ДСП Велики Преслав, ДСП Венец, ДСП Нови Пазар, SOS „Жени и деца преживели насилие“ - Нови Пазар, РЗИ Шумен, Областен екип по приемна грижа-Шумен, Център „Майчино и детско здраве“ - Шумен, Общински здравен център, НОИ и много други.

Благодарим на всички Вас колеги и приятели!

Председател на УС на ИСДП,

Проф.Нели Петрова – Димитрова

Директор КСУДС,

Венета Господинова